

SONKAJÄRVI

KAAVOITUSKATSAUS 2025

1. YLEISTÄ

Sonkajärven kunta on toteuttanut asuinkuntastrategiaa, jossa tavoitteena on luoda kuntalaisille mahdollisuus elää hyvää elämää. Sonkajärven vahvuutena on kaunis, turvallinen ja inhimillisen kokoinen asuinympäristö. Kunnan tavoitteena on järjestää kaikille kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut. Tämä koskee mm. sosiaali- ja terveyspalveluita, kouluja, päivähoitoa, kirjastoa ja liikuntamahdollisuuksia. Kunnan vuokrataloyhtiö Sonkakoti Oy tarjoaa erilaisiin asumistarpeisiin sopivia vaihtoehtoja. Sonkajärven kunta kehittää koko aluettaan ja kylien kehittäminen on maaseutumaisilla alueilla tärkeää. Sonkajärven ja Sukevan taajamien palvelujen säilyminen ja kehittäminen on kaikkien kylien elinvoimaisuuden ehto.

Tahtotilana on, että Sonkajärvellä on mahdollisuus hyvään elämään, yrittämiseen, työn tekoon ja harrastuksiin.

Kunnan harjoittamia maapoliittisia keinoja ovat:

- aktiivinen maanhankinta
- kaavoitusmahdollisuuksien hyväksikäyttö
- korkeatasoiset asuinalueet
- rantarakentamisen mahdollisuudet
- maaseutukylien kehittäminen
- myönteisen kuntakuvan luominen.

Kirkonkylän ja Sukevan asemakaava-alueilla on yhteensä 46 vapaa kunnan omistamaa omakoti- tai rivitalojen rakennuspaikkaa.

2. RAKENNUSJÄRJESTYS

Rakentamista kunnassa ohjataan 1.1.2020 voimaan tulleella rakennusjärjestyksellä, jonka on yhteinen Sonkajärven, Iisalmen, Kiuruveden, Lapinlahden ja Vieremän kuntien ja kaupunkien kanssa.

Rakennusjärjestyksen päivitys on käynnissä yhteistyössä Sonkajärven, Iisalmen, Vieremän ja Pielaveden kuntien ja kaupunkien kesken.

3. POIKKEAMISLUPIEN KÄSITTELY

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) muuttui 1.4.2016 siten, että rakentamisen poikkeamislupien käsittely siirtyi kunnan päätettäväksi. Lupaharkinnan perusteet eivät muuttuneet.

Kunta voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää poikkeamisen MRL:ssä säädetystä tai sen nojalla annetusta rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta (MRL 171 §).

Kunta voi jatkossa myöntää esim. kaavoittamattomien ranta-alueiden poikkeamisluvat.

MRL:n uusin merkittävä muutos astui voimaan 1.5.2017. Muutos kasvatti kunnan vastuuta kaavoituksessa ja poikkeamislupien osalta. Kunta voi rakennusjärjestyksessä osoittaa alueet, joilla vapaa-

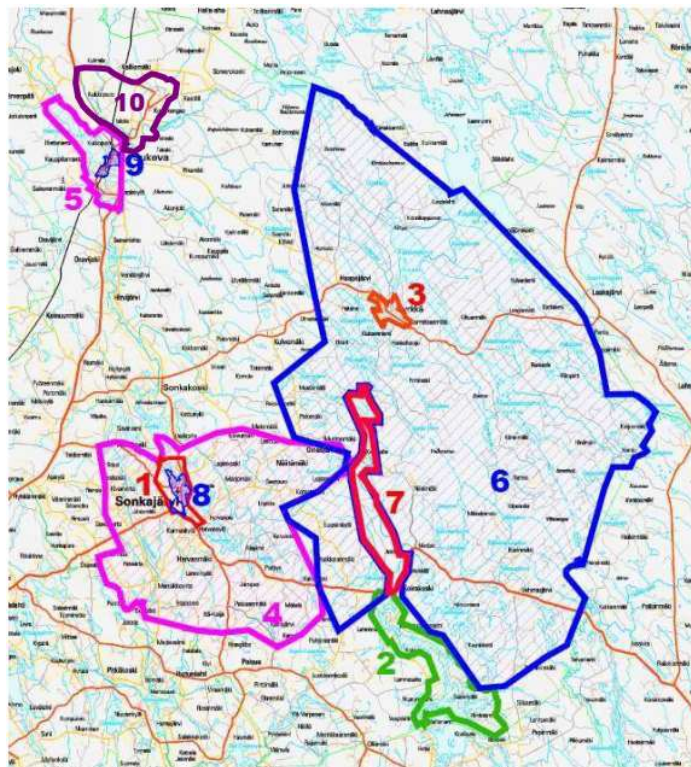
ajanasunnon muuttaminen pysyvään asuinkäyttöön ei edellytä poikkeamispäätöstä tai suunnittelutarveratkaisua.

4. YLEISKAAVOITUS

Oheisesta kuvasta ilmenee Sonkajärven kunnan alueella voimassa olevat oikeusvaikutteiset yleiskaavat:

1. Sonkajärven keskustaajaman osayleiskaava on hyväksytty valtuustossa 16.6.2014 §24.
2. Sälevän rantaosayleiskaava, kunnanvaltuusto hyväksynyt 28.5.2007 §17.
3. Jyrkän osayleiskaava, kunnanvaltuusto hyväksynyt 28.5.2007 §18.
4. Taajaman ympäristön yleiskaava, kunnanvaltuusto hyväksynyt 26.2.2001 § 31 ja 7.10.2002 §45.
5. Sukevan osayleiskaava, kunnanvaltuusto hyväksynyt 26.2.2001 §30
6. Itä-Sonkajärven rantaosayleiskaava, Pohjois-Savon ympäristökeskus vahvistanut 30.9.1996.
7. Nurmijoen rantaosayleiskaava, Pohjois-Savon ympäristökeskus vahvistanut 30.9.1996.
10. Sukevan vankilan ympäristön osayleiskaava, kunnanvaltuusto hyväksynyt 13.11.2023 §64.

Edellä mainitun lisäksi Aittokosken alueella on oikeusvaikutukseton Aittokosken osayleiskaava, joka on hyväksytty 11.4.1984.

Kuva 1: Yleiskaavoitetut (1-7) ja asemakaavoitetut (8 ja 9) alueet.

TUULIVOIMAYLEISKAAVOITUS

Kunnassa vireillä olevat tai vuonna 2025 päätökseen tulleet tuulivoimayleiskaavahankkeet:

- ***Honkamäki-Viidankangas (Pohjan Voima Oy)***

Pohjan Voima Oy suunnittelee enimmillään 28 tuulivoimalan suuruista tuulivoimapuistoa. Voimaloiden enimmäiskorkeus on 295 metriä.

- o Vireille kunnanvaltuustossa 14.11.2022
- o Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 4.9.-10.10.2023.
- o Kaavaluonnosvaihtoehdot 1 ja 2 nähtävillä 5.6.-6.8.2024
- o Kaavaehdotus nähtävillä 19.2.-21.3.2025
- o Kaavaehdotuksen hyväksymispäätös kvalt 26.5.2025 § 37
- o Kaavaehdotuksen hyväksymispäätöksen poistaminen itseoikaisuna kvalt 15.9.2025 § 71

Kunnanvaltuuston tekemästä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymispäätöksestä jätettiin neljä valitusta Itä-Suomen hallinto-oikeuteen.

Kunnanhallitus totesi Itä-Suomen hallinto-oikeudelle 8.9.2025 § 235 antamassaan lausunnossa, että valituksessa esitetty kaavoitustoimikunnan jäsen on osallistunut esteellisenä (intressijäävi) kaavoitustoimikunnan kokoukseen 20.5.2024 § 11. Kunnanhallituksen esityksestä kunnanvaltuusto päätti 15.9.2025 § 71 korjata Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymistä koskevaan valtuuston päätökseen 26.5.2025 § 37 liittyvän esteellisyydestä johtuvan menettelyvirheen. Kunnanvaltuusto yksimielisesti päätti hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna poistaa päätöksensä 26.5.2025 § 37 ja palauttaa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavoitustoimikunnalle uudelleen käsiteltäväksi siten, että kaavoitustoimikunta käsittelee Honkamäki-Viidankaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palutteen ja siihen laaditut vastineet sekä valmistelee kaavaehdotuksen nähtäville asettamisen kunnanhallitukselle.

Alustava aikataulu 2. kaavaehdotuksen käsittelylle ja nähtävillölle on loppuvuosi 2025 ja tavoitteena on, että osayleiskaavan hyväksymiskäsittely olisi kunnanvaltuustossa alkuvuodesta 2026

- ***Kurvilanmäki (wpd-Finland Oy)***

Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa Kurvilanmäen alueelle enintään 46 uuden tuulivoimalan rakentamista, joista Vierejän kunnan puolelle sijoittuu 40 voimalaa ja Sonkajärven kunnan alueelle 6 voimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho vähintään 8 MW.

- o Vireille kunnanvaltuusto 14.2.2022 § 3

- o Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 5.1.-6.2.2023
- o Kaavaluonnos nähtävillä 9.4.-26.5.2025

Vieremän kunnanvaltuusto päätti 26.5.2025 § 26 keskeyttää Kurvilanmäen osayleiskaavaprosessin Vieremän kunnan puolella.

Kaavoitushankkeen etenemisestä Sonkajärven kunnan puolella ei ole tässä vaiheessa tietoa.

- ***Myllykangas (YIT Oy)***

Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa Myllykankaan alueelle noin 9-12 tuulivoimalaitosta, joiden yksikköteho on arviolta 6-9 MW. Turbiinien maksimikorkeus on 300 m.

- o Vireille kunnanvaltuustossa 14.11.2022 § 42
- o Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 5.12.2023-15.1.2024

Myllykankaan osayleiskaavaluonnoksen ja YVA-selostuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2026 alkupuolella.

- ***Metsärinne (Eurowind Energy Oy)***

Osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa Metsärinteen alueelle enintään kolmen uuden tuulivoimalan rakentaminen. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 255 metriä. Tuulivoimaloiden yksikköteho on noin 7,2 MW.

- o Vireille kunnanvaltuustossa 6.6.2022
- o Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 5.1.-6.2.2023.
- o Kaavaluonnos nähtävillä 4.4.-3.5.2024
- o Kaavaehdotus nähtävillä 4.12.2024 -2.1.2025
- o Hyväksymiskäsittely kvalt 26.5.2025 § 36

Sonkajärven kunnanvaltuusto päätti 26.5.2025 § 36, että Metsärinteen tuulivoimapuiston osayleiskaavaa ei hyväksytä ja hanke lopetetaan hankkeen haitta – hyötysuhteen kokonaisarviointiin perustuen.

- ***Huttusenlehto (Ilmatar Sonkajärvi Oy)***

Osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa Huttusenlehdon alueelle korkeintaan 20 tuulivoimalan sekä aurinkovoimapuiston rakentaminen.

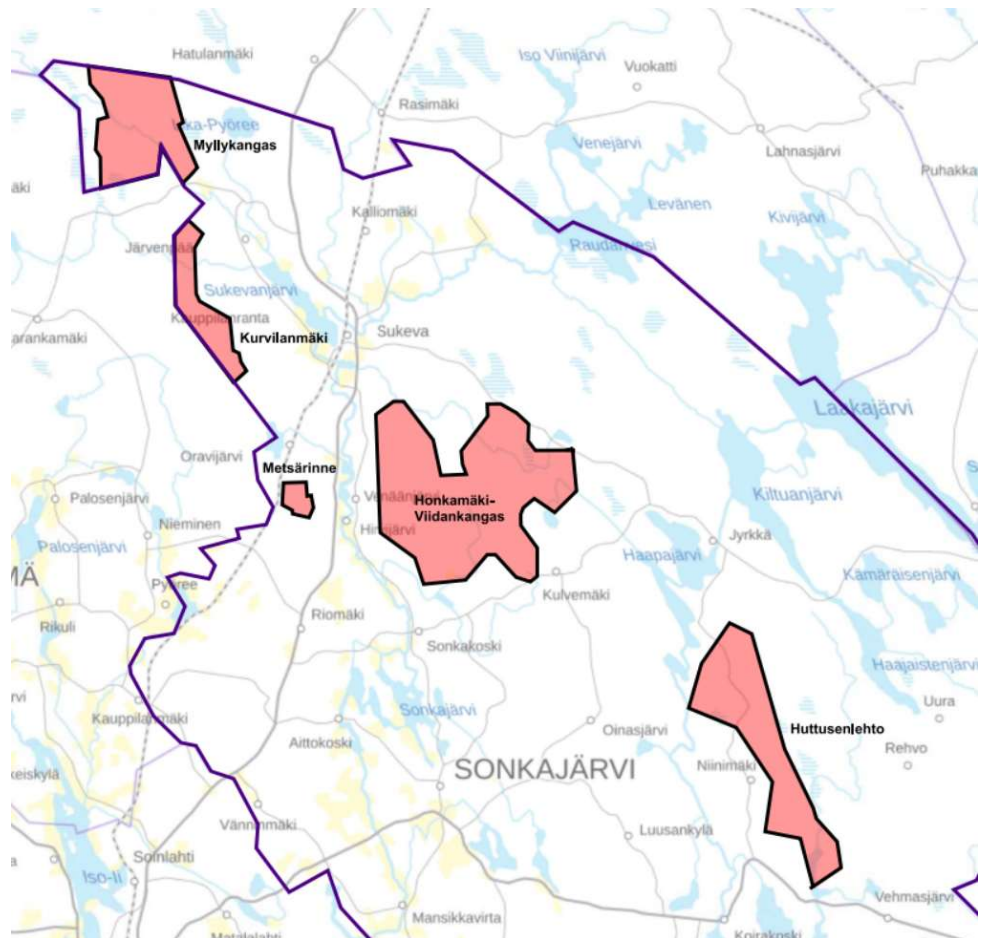
- o Kunnanvaltuusto hyväksyi kaavoitus- ja yhteistyösopimuksen 5.2.2024
- o Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 5.2.2025 – 7.3.2025

Sonkajärven kunnanvaltuusto päätti 9.10.2025 § 82, että Huttusenlehdon tuulivoimaosayleiskaavoituksen valmistelua jatketaan.

Kaavahankkeen jatkoaikataulusta ei ole tietoa.

- **Kurvinsuo (Tornator Oy)**

Sonkajärven kunnanvaltuusto päätti 24.3.2025 § 22, että se ei hyväksy sopimusluonnosta tuulivoimapuiston osayleiskaavan valmistelun yhteistyöstä ja eikä aloita kaavoitusta Kurvinsuon alueelle.

Kuva 2. Tuulivoimaosayleiskaavahankkeet

5. ASEMAKAAVOITUS

Sonkajärven kirkonkylän ja Sukevan asemakaava-alueilla on yhteensä yli 40 vapaata kunnan omistamaa omakoti- tai rivitalojen rakennuspaikkaa sekä 9 teollisuustonttia. Akuuttia tonttitarvetta ei ole.

Kirkonkylän alueelle on laadittu numeerinen yhtenäinen ajan tasalla oleva asemakaava. Valtuusto on hyväksynyt kaavan 2.9.2003 § 27. Em. kaavaan on hyväksytty muutamia muutoksia sen jälkeen.

Viimeinen hyväksytty asemakaava on koskenut kortteileita 32, 35 ja 39. Valtuusto hyväksyi kaavan 11.11.2019 § 42.

VIREILLÄ OLEVAT ASEMAKAAVAT

-Sukevan asemakaavan muutos

Kaavamuutoksella päivitetään Sukevan asemakaava ole-massa olevan tilanteen ja tulevia tarpeita varten. Samalla asemakaava siirretään uudelle pohjakartalle.

- vireille kunnanhallituksessa 23.5.2022 § 106.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 7.6.-8.7.2022
- kaavaluonnos ollut nähtävillä 1.-30.6.2023
- kaavaehdotus ollut nähtävillä 15.11.-15.12.2023
- kaavaehdotuksen hyväksyminen kvalt 9.12.2024 § 65
- asemakaava kuulutettu voimaan 29.1.2025

-Sonkajärven biokaasulaitoksen asemakaava

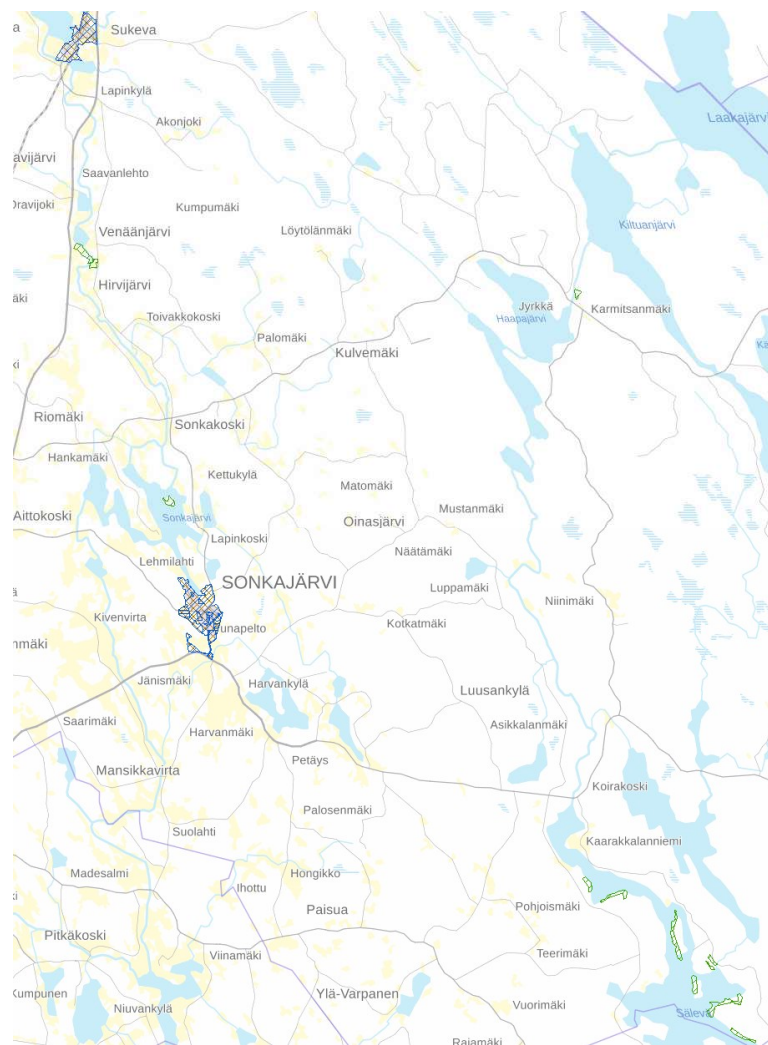
Sonkajärven kunnanhallitus on hyväksynyt 11.12.2023 § 270 Suomen Lantakaasu Oy:n tekemän kaavoitusaloitteen satelliittibiokaasulaitoksen toteuttamisen mahdollistavan asemakaavan laadin-nasta. Suunnittelualue sijaitsee Sonkajärven keskustan luoteispuo-llella noin 10 kilometrin päässä valtatie 5:n varrella tien länsipuolella Rahvaanmäentien risteyksen kohdalla.

- vireille kunnanhallituksessa 11.12.2023 § 270
- osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 4.4.-3.5.2024.
- kaavaluonnos nähtävillä 10.7.-30.8.2024.
- kaavaehdotus nähtävillä 9.1.-7.2.2025
- kaavaehdotuksen hyväksyminen kvalt 22.4.2025 § 27
- asemakaava kuulutettu voimaan 11.6.2025

7. RANTA-ASEMAKAAVOITUS

Sonkajärven kunnan alueella on viisi ranta-asemakaavaa:

- Hernejärvi ja Sälevän järven ranta-alueita, valtuusto on hyväksynyt 16.12.2002 § 46.
- Sonkajärven Pihlajasaareen, valtuusto on hyväksynyt 17.5.1999.
- Matkusjoen varrella, Venääkosken kohdalla Toivakon kylän tilalle Hotelli 3:68, valtuusto on hyväksynyt 4.2.2008.
- Venäkki ja Kankareen tilojen ranta-asemakaava Ala-Venäanjärven ja Matkusjoen rannalle on valtuusto hyväksynyt 25.6.2015 § 22. Korkein hallinto-oikeus on 18.7.2017 hylännyt kaavasta tehdyn valituksen. Itä-Suomen hallinto-oikeuden 18.7.2016 päätöstä ei muuteta ja ranta-asemakaava jää voimaan
- Jyrkän alueen tilan 762-418-29-0 Erälä ja määräalan tilasta 762418-3-3 Koskenranta ranta-asemakaava, valtuusto hyväksynyt 29.6.2017 § 46.

Kuva 3: Asemakaavat sini-ruskea rasteri ja ranta-asemakaava-alueet vihreä rasteri.

8. KAAVOITUSASIOISTA VASTAAVAT VIRANHALTIJAT

Kaava-asioista vastaavat tekninen johtaja Ville Kamaja ja rakennustarkastaja Kauko Korolainen.

Kaavoitukseen liittyvät sekä muut maankäyttöasiat valmistellaan kaavoitustoimikunnassa, johon kuuluvat Elias Kraft (pj.), Merja Tuovinen (vpj.), Seppo Kainulainen, Marko Kumpulainen ja Johanna Mähönen. Esittelijänä toimii Ville Kamaja ja sihteerinä Kauko Korolainen.

Lisätietoja kaavoitusasioissa antavat:

- tekninen johtaja Ville Kamaja, puh. 040 675 0042
- rakennustarkastaja Kauko Korolainen, puh. 0400 172743